

In zopet: »Pastir vseh pastirjev išče delavcev za svoj ... vinograd.« Kolikor vemo, išče pastir za čredo pomočnikov. Izraz »zavajljivost« str. 36 dokazuje, kako pis. čisto nemški misli. Tisti superlativi na koncu: »Čudovito se je dvignila ljudska izobrazba ... čudoviti so sadovi ...« so pretirani: vojna nam je dokazala, da smo še premalo temeljito zidali! — Prigodni spis o Antonu Janežiču (spisal dr. Ivan Grafenauer) nas vodi v nam tako ljube kraje: Rož, rojstni kraj Janežičev, ter v Celovec, v letih 1858—1868 — središče našega slovstvenega življenja. Prav je, da nas je Koledar te 50letnice tako odločno spomnil. — Prijubljeni »Mohorjan« Janko Mlakar letos bolj »suho« pripoveduje v velikih potezah o 25letnem delu Slovenskega plan. društva. Kar nekam milo se nam stori ob tem sestavku: res, nekaj planinskega sveta je rešenega, a kaj bo — s Triglavom, Trento itd.? Nihče ne bi g. piscu očital baharije, ako bi bil navedel tudi najvažnejše odbornike v teh 25 letih. — Povest »Zmote in prevare« (spis. dr. M. D.) nas vodi v precej visoke kroge v Gradcu: med prohodrimovce v dobi malo pred svetovno vojno in med njo. Radi priznamo, da zna pis. naravno, neprisiljeno pripovedovati; zdi se da je vse doživeto. Neumevno nam je le, kako more Milan po toliki prevari še venec polagati na grob Gizeli. Sicer bo pa ta svet, ta krog večini Mohorjanov precej tuj in malo simpatičen. — Za pesniški del so v Koledarju poskrbeli: dr. Jož. Lovrenčič, Ks. Meško, Fr. Neubauer. — Slike so deloma iz vojne — brez pomena, deloma nam kažejo našo razdejano domovino na Goriškem.

Udov šteje letos družba 90.512, okoli 7700 več od lani.

J. Debevec.

Dr. A. B. Jeglič, Na noge v sveti boj. Prva knjiga: V boj za temelje krščanske vere!

Vojska je s svojo grozo, svojim trpljenjem in svojo nemoralnostjo mnogim zastrupila versko prepričanje in življenje. Poljudno pisana apologetika je zato dobrodošla in potrebna. S skrbjo in ljubeznijo motreč in umevajoč potrebe časa je vladika dr. Jeglič spisal knjigo o temeljih krščanske vere. Bog in neumrljivost človeške duše, to sta središči mišljenja in življenja vseh ljudi, pa naj jih vodi ljubezen ali pa sovraštvo. Resnica o bivanju Boga in o neumrljivosti duše tvorita prvi temelj krščanske vere. Razum, Kristus, katoliška cerkev nam pričajo o tem temelju in nam dajejo popolno izvestnost. Avtor je razdelil knjigo v tri poglavja: 1. kaj moremo o življenju po smrti soditi sami s svojim razumom; 2. edini popolnoma zanesljivi učenik je Kristus; 3. Kristus govori po katoliški cerkvi. Kratko in jasno razlaga dokaze ter razrešuje tudi poglavitne ugovore, ki se v imenu znanosti pogosto ponavljajo. Z veliko natančnostjo in jasnostjo, ki pa ni šolskosuhoparna, deli vso snov in jo smotreno obravnava. V prvem poglavju začenja s psihološkim dokazom za bivanje Boga in večnosti; dasi sam po sebi ta dokaz ni zadosten in popoln, more vsaj zbuditi razpoloženje in zmisel za ostale dokaze, na načelu vzročnosti sloneče. Od teh razlaga tiste, ki so za vsakega lahkoumljivi. Resničnost teh dokazov ni odvisna od razvoja naravoslovske znanosti, paleontologije, razvojne zgodovine in drugih; pravi, točni, eksaktno-znanstveni rezultati potrjujejo resnično filozofsko sklepanje. Načelo sklenjene

naravne vzročnosti kot načelo ni postulat naravoslovne znanosti, ampak zaključek zmotne filozofije. Ni utemeljen agnosticizem, še manj pa sledi iz naravoslovja ateizem. In zato bodo tudi dokazi ostali trdni, čeprav se bodo morebiti posamezni naravoslovni podatki nekoliko izpremenili in izpopolnili.

Naravno spoznanje izpopolnjuje vera; razodeta je le vera galilejskih ribičev, nauk Kristusov, krščanstvo. Kristusovo življenje, njegova svetost je moč, ki odpira srca, da sprejmejo njegov nauk. Bogato je posejano to poglavje s svetopisemskimi citati. Najobširnejše je poglavje o Jezusovi cerkvi. Natančneje obravnava nekatera vprašanja, ki so za sedanji čas zanimiva in važna. Vsak katoličan se je posebno v tej vojski zavedel, kako potrebna je neodvisnost papeževa; o »rinskem vprašanju« se je mnogo govorilo, tega vprašanja ne more rešiti pravica samoodločbe, plebiscita, ne načelo narodnosti (str. 76). Tudi o vzhodnocerkvenem vprašanju, o pravoslavni cerkvi knjiga precej natančno poučuje.

Knjiga je pisana v živahnem slogu, preveva jo prepričevalna ljubezen do resnice. Močnim in trdnim naj še poveča zavest in veselje; nje, ki jim je dvom zbegal in skalil pogled, naj umiri in poostri pogled za zvezde-stalnice; tistim, ki mislijo, da so dobili resničnejše in boljše smernice življenja, naj ta knjiga pokaže, da so dolžni te smernice znova pregledati, revidirati.

J. F.

Kako si ohranimo ljubo zdravje. Spisal dr. Herman Vedenik.

Zdravo telo — najboljšo blago, pravi naš narod. Žal, da te resnice dosti ne vpoštevamo. Kriva je temu ali nevednost, ali pa prešibka volja. In res, Slovenci smo imeli doslej premalo knjig, ki bi nas seznanjale z zdravoslovjem. Napako je treba popraviti. Zato moramo pohvaliti odbor Mohorjeve družbe, da je povabil večakaka, da pouči naše ljudstvo o škodljivostih, ki spravljajo naše zdravje v nevarnost, in ga navaja na zdravstveno pravilno življenje. V knjigi nahajajo Mohorjani obilico zdravstvenih naukov in opominov, obenem pa se jim oponašajo njihove razvade in njihovi krivi predsodki (str. 3). Kdor resnično ljubi svoj narod, ta mu ne more zlepa izkazati večje dobrote nego s tem, da ga izkuša v zdravstvenem oziru dvigniti (str. 5). Zdravje je v resnici naš največji zaklad. Blagor mu, ki si ga ohrani! Koliko nadlog, bridkosti in muk mu je prihranjenih! Koliko stroškov napravlja bolezen, koliko delavnih ur, koliko zaslužka ti prikrati! Mohorjeva družba želi torej s tem spisom, da bi si zdravi Slovenci zdravje utrdili in ohranili, bolni pa zopet pridobili ali pa si vsaj trpljenje olajšali.

Pisatelj govori v uvodu splošno o pomenu zdravja, pobija razne ugovore, našteva vzroke boleznim in navaja kratko zgodovino zdravoslovja (str. 6—24). Nato pojasnjuje potrebo in lastnosti zraka (do str. 34), podarja pomen podnebja, opozarja na vpliv solčnih žarkov (do str. 42), potem pa obširno razpravlja o človeških prebavilih in o hrani.

Pojasnjevanje je živahno in kratkočasno. Jezik je gladek, včasih pesniški, n. pr.: »tiho se (spanec) priplazi, ti jame božati lice in čelo in ti šepeta na uho, da se naj odpraviš z njim v deželo sanj« (str. 13); ali pa: — »tudi smrt navadno človeka ne zaloti nepri-